Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

1. srpna 2025*

„Řízení o předběžné otázce – Nařízení (EHS) č. 3821/85 a (EU) č. 165/2014 – Povinnost provádět periodické prohlídky tachografů – Výjimky – Článek 49 odst. 1 poslední věta a čl. 51 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie – Zásada zpětné účinnosti příznivějšího trestního zákona – Správní sankce trestní povahy – Kasační stížnost – Nový zákon, který nabyl účinnosti po vydání rozsudku napadeného kasační stížností – Pojem ‚pravomocné odsouzení' "

Ve věci C-544/23,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Nejvyššího správního soudu Slovenské republiky (Najvyšší správny súd Slovenskej republiky) ze dne 16. srpna 2023, došlým Soudnímu dvoru dne 28. srpna 2023, v řízení

T. T.,

BAJI Trans s.r.o.

proti

Národnému inšpektorátu práce,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení: K. Lenaerts, předseda, T. von Danwitz, místopředseda, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos (zpravodaj), I. Jarukaitis, M. L. Arastey Sahún, S. Rodin, N. Jääskinen, D. Gratsias a M. Gavalec, předsedové senátů, E. Regan, J. Passer, Z. Csehi a O. Spineanu-Matei, soudci,

generální advokát: J. Richard de la Tour,

za soudní kancelář: I. Illéssy, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 24. září 2024,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

– za T. T. a BAJI Trans s.r.o.: M. Mandzák a M. Pohovej, advokáti, jakož i P. Rumanová, advokátka,

– za Národný inšpektorát práce: M. Mitterpák, generálny riaditel, a L. Štofová, právnička,

* Jednací jazyk: slovenština.

– za slovenskou vládu: A. Lukáčik, jakož i E. V. Larišová a S. Ondrášiková, jako zmocněnci,

– za italskou vládu: G. Palmieri, jako zmocněnkyně, ve spolupráci s: M. Cherubini, avvocato dello Stato,

– za Evropskou komisi: P. J. O. Van Nuffel a A. Tokár, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 4. února 2025,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 49 odst. 1 poslední věty a čl. 51 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi T. T. a společností BAJI Trans s.r.o. na straně jedné a Národním inspektorátem práce (Národný inšpektorát práce, Slovensko) na straně druhé ohledně správní pokuty, kterou tento úřad uložil T. T.

Právní rámec

Unijní právo

Listina

3 V článku 49 odst. 1 Listiny se stanoví:

„Nikdo nesmí být odsouzen za jednání nebo opomenutí, které v době, kdy bylo spácháno, nebylo podle vnitrostátního nebo mezinárodního práva trestným činem. Rovněž nesmí být uložen trest přísnější, než jaký bylo možno uložit v době spáchání trestného činu. Pokud poté, co již byl trestný čin spáchán, stanoví zákon mírnější trest, uloží se tento mírnější trest.“

4 Článek 51 odst. 1 Listiny stanoví:

„Ustanovení této Listiny jsou při dodržení zásady subsidiarity určena orgánům, institucím a jiným subjektům Unie, a dále členským státům, výhradně pokud uplatňují právo Unie. Respektují proto práva, dodržují zásady a podporují jejich uplatňování v souladu se svými pravomocemi, při zachování mezí pravomocí, které jsou Unii svěřeny […]“

Nařízení č. 3821/85

5 Článek 3 odst. 1 a 2 nařízení Rady (EHS) č. 3821/85 ze dne 20. prosince 1985 o záznamovém zařízení v silniční dopravě (Úř. věst. 1985, L 370, s. 1) ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 561/2006 ze dne 15. března 2006 (Úř. věst. 2006, L 102, s. 1) (dále jen „nařízení č. 3821/85“) stanovil ve znění platném ke dni spáchání přestupku dotčeného v původním řízení:

„1. Záznamové zařízení musí být zabudováno a užíváno ve vozidlech, která jsou registrována v členském státě a používána pro silniční přepravu cestujících nebo zboží, s výjimkou vozidel uvedených v článku 3 nařízení (ES) č. 561/2006. […]

2. Členské státy mohou z oblasti působnosti tohoto nařízení vyjmout vozidla uvedená v čl. 13 odst. 1 a 3 nařízení (ES) č. 561/2006.“

6 Článek 19 odst. 1 tohoto nařízení ve znění platném k uvedenému dni stanovil:

„Členské státy přijmou včas po konzultaci s Komisí právní a správní předpisy nezbytné pro provedení tohoto nařízení.

Tyto předpisy musí mimo jiné zahrnovat organizaci, postupy a prostředky pro kontrolu dodržování tohoto nařízení, jakož i sankce v případě jeho porušení.“

7 V bodě 3 písm. a) oddílu VI přílohy I uvedeného nařízení bylo ke dni přestupku dotčeného v původním řízení stanoveno:

„Periodické prohlídky zařízení zabudovaných ve vozidlech se provádějí nejméně jedenkrát za dva roky a mohou být prováděny v rámci kontrol technické způsobilosti motorových vozidel.

[…]“

8 Nařízení č. 3821/85 bylo s účinností od 2. března 2016 zrušeno článkem 47 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 165/2014 ze dne 4. února 2014 o tachografech v silniční dopravě, o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 3821/85 o záznamovém zařízení v silniční dopravě a o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 561/2006 o harmonizaci některých předpisů v sociální oblasti týkajících se silniční dopravy (Úř. věst. 2014, L 60, s. 1).

Nařízení č. 165/2014

9 Článek 3 odst. 1 a 2 nařízení č.165/2014 stanoví:

„1. Tachografy musí být namontovány a používány ve vozidlech, která jsou registrována v členských státech a používána pro silniční přepravu cestujících nebo zboží a na která se vztahuje nařízení (ES) č. 561/2006.

2. Členské státy mohou z oblasti působnosti tohoto nařízení vyjmout vozidla uvedená v čl. 13 odst. 1 a 3 nařízení (ES) č. 561/2006.“

10 Článek 23 odst. 1 tohoto nařízení stanoví:

„Tachografy musí být pravidelně kontrolovány schválenými dílnami. Pravidelné kontroly se provádějí alespoň jednou za dva roky.“

11 Článek 41 odst. 1 uvedeného nařízení stanoví:

„Členské státy stanoví, v souladu se svým vnitrostátním ústavním pořádkem, sankce za porušení tohoto nařízení a přijmou veškerá opatření nezbytná k zajištění jejich uplatňování. Stanovené sankce musí být účinné, přiměřené, odrazující a nediskriminační a musí být v souladu s kategoriemi porušení stanovenými ve směrnici [Evropského parlamentu a Rady] 2006/22/ES [ze dne 15. března 2006 o minimálních podmínkách pro provedení nařízení Rady (EHS) č. 3820/85 a (EHS) č. 3821/85 o předpisech v sociální oblasti týkajících se činností v silniční dopravě a o zrušení směrnice Rady 88/599/EHS (Úř. věst. 2006, L 102, s. 35)].“

12 Článek 48 druhý pododstavec tohoto nařízení stanoví:

S výhradou přechodných ustanovení v článku 46 se [toto nařízení] použije ode dne 2. března 2016. […]“

Nařízení č. 561/2006

13 Článek 1 nařízení č. 561/2006 stanoví:

„Toto nařízení stanoví pravidla pro doby řízení, přestávky v řízení a doby odpočinku řidičů zajišťujících silniční přepravu zboží a cestujících za účelem harmonizace podmínek hospodářské soutěže mezi druhy pozemní dopravy, zejména v silniční dopravě, a zlepšení pracovních podmínek a bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích. Účelem tohoto nařízení je rovněž lepší monitorování a prosazování jednotlivými členskými státy a zlepšení pracovní praxe v silniční dopravě.“

14 Článek 3 tohoto nařízení stanoví seznam kategorií vozidel v silniční dopravě, na které se uvedené nařízení nevztahuje. Vozidla používaná pro dodávky betonu připraveného k lití nejsou v tomto seznamu obsažena.

15 Článek 13 odst. 1 tohoto nařízení stanoví seznam kategorií vozidel v silniční dopravě, pro které mohou členské státy udělit výjimky z článků 5 až 9 tohoto nařízení, pokud tím nejsou dotčeny cíle stanovené v článku 1 uvedeného nařízení.

16 Tento čl. 13 odst. 1, ve znění použitelném ke dni, kdy došlo k přestupku dotčenému v původním řízení, nezmiňoval vozidla používaná pro dodávky betonu připraveného k lití.

17 Uvedený čl. 13 odst. 1 byl však změněn nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1054 ze dne 15. července 2020, kterým se mění nařízení (ES) č. 561/2006, pokud jde o minimální požadavky na maximální denní a týdenní dobu řízení, minimální přestávky v řízení a týdenní doby odpočinku, a nařízení (EU) č. 165/2014, pokud jde o určování polohy pomocí tachografů (Úř. věst. 2020, L 249, s. 1).

18 V návaznosti na tuto změnu, která se použije od 20. srpna 2020, uvádí nyní tento čl. 13 odst. 1 pod písm. r) mezi vozidly, na která se mohou vztahovat výjimky z článků 5 až 9 nařízení č. 561/2006, „vozidla používaná pro dodávky betonu připraveného k lití“.

Nařízení (ES, Euratom) č. 2988/95

19 Článek 1 nařízení Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 ze dne 18. prosince 1995 o ochraně finančních zájmů Evropských společenství (Úř. věst. 1995, L 312, s. 1; Zvl. vyd. 01/01, s. 340) stanoví:

„1. Pro účely ochrany finančních zájmů Evropských společenství se přijímají obecná pravidla týkající se stejnorodých kontrol a správních opatření a sankcí postihujících nesrovnalosti s ohledem na právo Společenství.

2. ‚Nesrovnalostí' se rozumí jakékoli porušení právního předpisu Společenství vyplývající z jednání nebo opomenutí hospodářského subjektu, v důsledku kterého je nebo by mohl být poškozen souhrnný rozpočet Společenství nebo rozpočty Společenstvím spravované, a to buď snížením nebo ztrátou příjmů z vlastních zdrojů vybíraných přímo ve prospěch Společenství, nebo formou neoprávněného výdaje."

20 Článek 2 odst. 2 tohoto nařízení stanoví:

„Správní sankce smí být uložena, pouze pokud ji stanoví právní předpis Společenství předcházející nesrovnalosti. V případě pozdější změny ustanovení týkajících se správních sankcí obsažených v předpisech Společenství se zpětně použijí ustanovení, která jsou méně přísná."

Slovenské právo

21 Článek 50 odst. 6 Ústavy Slovenské republiky (Ústava Slovenskej republiky) stanoví:

„Trestnost činu se posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán. Pozdější zákon se použije, je-li to pro pachatele příznivější."

22 Ustanovení § 2 zákona č. 461/2007 Sb. z. o používání záznamového zařízení v silniční dopravě (zákon č. 461/2007 Z. z. o používaní záznamového zariadenia v cestnej doprave) ze dne 13. září 2007 stanoví:

„1. Dopravce, který provozuje autobusovou dopravu nebo silniční nákladní dopravu, je povinen zajistit instalaci záznamového zařízení v každém vozidle, které používá k přepravě cestujících nebo zboží, a k jeho provozu používat záznamové listy a karty, není-li dále stanoveno jinak.

2. Povinnost dopravce podle odstavce 1 se nevztahuje na vozidla používaná pro přepravu uvedenou ve zvláštním předpise [odkaz na článek 3 a čl. 13 odst. 1 nařízení č. 561/2006]."

23 Ustanovení § 38 odst. 1 písm. a) bod 1 zákona č. 462/2007 Sb. z. o organizaci pracovního času v dopravě a o změně a doplnění zákona č. 125/2006 Sb. z. o inspekci práce a o změně a doplnění zákona č. 82/2005 Sb. z. o nelegální práci a nelegálním zaměstnávaní a o změně a doplnění některých zákonů ve znění zákona č. 309/2007 Sb. z. (zákon č. 462/2007 Z. z. o organizácii pracovného času v doprave a o zmene a doplnení zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 309/2007 Z. z.) ze dne 13. září 2007 stanoví:

„Přestupku se dopustí řidič, který řídí vozidlo bez záznamového zařízení nebo se záznamovým zařízením, které nemá platnou periodickou prohlídku, nebo používá záznamové zařízení nesprávně."

24 Zákon č. 162/2015 Sb. z., o soudním řádu správním (zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok) ze dne 21. května 2015 (dále jen „SŘS“), nabyl účinnosti dne 1. července 2016.

25 Ustanovení § 145 SŘS stanoví:

„1) Doručený rozsudek je pravomocný, není-li dále stanoveno jinak.

2) Rozsudek správního soudu nabývá právní moci ve lhůtě jednoho měsíce od doručení rozsudku nebo podáním kasační stížnosti ve stejné lhůtě proti tomuto rozsudku, pokud se rozhodnutí týkalo:

[…]

c) správní žaloby ve věcech správního trestání,

[…]“

26 Ustanovení § 438 odst. 1 tohoto zákona stanoví:

„Proti pravomocnému rozhodnutí správního soudu lze podat kasační stížnost […]“

27 Ustanovení § 440 odst. 1 uvedeného zákona stanoví:

„Kasační stížnost lze odůvodnit pouze tím, že správní soud během řízení nebo při rozhodování porušil zákon tím, že

a) správním soudům nebyla svěřena pravomoc rozhodovat ve věci,

b) ten, kdo v řízení vystupoval jako účastník řízení, neměl procesní způsobilost,

c) účastník řízení neměl způsobilost samostatně jednat před správním soudem v plném rozsahu a nebyl zastoupen zákonným zástupcem ani procesním opatrovníkem,

d) v téže věci bylo již dříve pravomocně rozhodnuto nebo bylo již dříve zahájeno řízení,

e) ve věci rozhodoval vyloučený soudce nebo nesprávně obsazený správní soud,

f) nesprávným procesním postupem znemožnil účastníkovi řízení, aby uplatnil svá procesní práva v takovém rozsahu, že došlo k porušení práva na spravedlivý proces,

g) rozhodl na základě nesprávného právního posouzení věci,

h) se odklonil od ustálené rozhodovací praxe [Nejvyššího správního soudu],

i) nerespektoval závazný právní názor vyslovený ve zrušujícím rozhodnutí o kasační stížnosti, nebo

j) podání bylo nezákonně odmítnuto.“

28 Ustanovení § 454 téhož zákona stanoví:

„Pro rozhodnutí kasačního soudu je rozhodující stav v době, kdy bylo napadené rozhodnutí správního soudu vyhlášeno nebo vydáno.“

29 Ustanovení § 462 SŘS stanoví:

„1) Pokud kasační soud po přezkoumání zjistí důvodnost kasační stížnosti, rozhodne o zrušení napadeného rozhodnutí a podle povahy vrátí věc správnímu soudu k dalšímu řízení nebo řízení zastaví, případně věc postoupí orgánu, do jehož působnosti patří.

2) Dospěje-li kasační soud k závěru, že napadené rozhodnutí správního orgánu nebo napadené opatření správního orgánu není v souladu se zákonem, a správní soud žalobu zamítl, může změnit rozhodnutí správního soudu tak, že napadené rozhodnutí správního orgánu nebo napadené opatření tohoto orgánu zruší a věc mu vrátí k dalšímu řízení.

[…]“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

30 T. T. byl správním rozhodnutím ze dne 8. prosince 2016 uznán vinným ze spáchání přestupku podle § 38 odst. 1 písm. a) bodu 1 zákona č. 462/2007, jelikož dne 4. listopadu 2015 přepravoval beton ve vozidle ve vlastnictví společnosti BAJI Trans, jehož tachograf neměl platnou periodickou prohlídku. Z tohoto důvodu byla T. T. uložena pokuta ve výši 200 eur.

31 Rozhodnutím ze dne 3. dubna 2017 zamítl Národný inšpektorát práce odvolání, které T. T. podal proti rozhodnutí ze dne 8. prosince 2016.

32 Proti těmto správním rozhodnutím podali T. T. a společnost BAJI Trans žalobu ke Krajskému soudu v Bratislavě (Krajský súd v Bratislave, Slovensko).

33 Rozsudkem ze dne 27. března 2019 odmítl Krajský soud v Bratislavě (Krajský súd v Bratislave) žalobu vůči společnosti BAJI Trans jako nepřípustnou a vůči T. T. ji zamítl jako neopodstatněnou. Uvedený soud měl zejména za to, že povinnost používat tachograf ve vozidlech v silniční dopravě je stanovena v článku 3 nařízení č. 3821/85, jakož i v § 2 odst. 1 zákona č. 461/2007, aniž jsou dotčeny výjimky uvedené v článcích 3 a 13 nařízení č. 561/2006. Tyto výjimky se však nevztahovaly na vozidla pro přepravu betonu.

34 Dne 15. července 2019 podali T. T. a společnost BAJI Trans proti tomuto rozhodnutí kasační stížnost k Nejvyššímu soudu Slovenské republiky (Najvyšší súd Slovenskej republiky).

35 Dne 24. srpna 2020 podali tito účastníci řízení vyjádření, v němž poukazovali na to, že nařízení č. 561/2006 bylo změněno nařízením 2020/1054. Tato změna, k níž došlo po podání jejich kasační stížnosti, vede podle jejich tvrzení k tomu, že skutek spáchaný dne 4. listopadu 2015 přestal být protiprávní. Mají tedy za to, že tato změna musí být zohledněna v souladu s čl. 50 odst. 6 Ústavy Slovenské republiky.

36 Dne 1. srpna 2021 začal Nejvyšší správní soud Slovenské republiky (Najvyšší správny súd Slovenskej republiky), který je předkládajícím soudem, projednávat všechny věci, které do 31. července 2021 projednával správní senát Nejvyššího soudu Slovenské republiky (Najvyšší súd Slovenskej republiky), včetně kasační stížnosti podané T. T. a BAJI Trans.

37 Předkládající soud v první řadě uvádí, že v článku 49 Listiny je zakotvena zásada *lex mitior*, přičemž poukazuje na to, že tento článek lze použít pouze tehdy, pokud se spor v původním řízení týká situace, v níž členský stát uplatňuje unijní právo ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny.

38 Vzhledem k tomu, že vnitrostátní zákony dotčené ve věci v původním řízení byly přijaty za účelem provedení nařízení č. 3821/85 a č. 165/2014, včetně povinnosti zavést systém sankcí vyplývající z těchto nařízení, přiklání se předkládající soud k názoru, že když Národní inspektorát práce rozhodl o vině T. T. a uložil mu sankci, uplatňoval unijní právo ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny, a že i on sám bude toto právo uplatňovat při rozhodování o kasační stížnosti, kterou projednává. Uvedený soud si však přeje, aby Soudní dvůr tento výklad potvrdil.

39 V druhé řadě má předkládající soud za to, že k tomu, aby se dostálo požadavkům stanoveným článkem 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“), musí být jak správní orgány, které mají ukládat sankce trestní povahy jednotlivcům, tak soudy, které rozhodují v plné jurisdikci o opravných prostředcích podaných proti těmto správním rozhodnutím, povinny použít zásadu zpětné účinnosti příznivějšího trestního zákona. Uvedený soud se přiklání k názoru, že stejné úvahy platí i ve vztahu k čl. 49 odst. 1 Listiny. Chtěl by se však ujistit, že se toto ustanovení použije jak v rámci řízení vedoucího k uložení správní sankce, tak i v rámci soudního řízení určeného k přezkumu legality této sankce.

40 V třetí řadě se předkládající soud táže, zda musí jakožto kasační soud zohlednit příznivější trestní zákon, který byl přijat po vydání soudního rozhodnutí, které je podle vnitrostátního práva považováno za pravomocné a proti němuž podali BAJI Trans a T. T. kasační stížnost.

41 V této souvislosti uvedený soud poznamenává, že Soudní dvůr již rozhodl, že zásada zpětné účinnosti příznivějšího trestního zákona se použije na trestní řízení, v nichž ještě nebylo vydáno pravomocné rozhodnutí, ale dosud se nevyjádřil ke způsobu, jakým je třeba posoudit konečnou povahu takového rozhodnutí.

42 Uvedený soud má za to, že i v případě, že nebyl podán příslušný návrh, musí zohlednit základní zásady ukládání trestů, mezi něž patří zásada zpětné účinnosti příznivějšího trestního zákona.

43 Tentýž soud však poznamenává, že ve slovenském právu je kasační stížnost teoreticky považována za mimořádný opravný prostředek právě proto, že směřuje proti pravomocnému soudnímu rozhodnutí, a že je vázán právním stavem, který existoval ke dni vydání tohoto rozhodnutí.

44 Poukazuje však rovněž na to, že důvody pro podání kasační stížnosti stanovené slovenským zákonem jsou vymezeny široce a vztahují se v zásadě na všechny právní a procesní vady. Kromě toho má účastník řízení, který podal kasační stížnost, v zásadě právo na to, aby o kasační stížnosti bylo rozhodnuto a aby řízení o kasační stížnosti řádně a přímo následovalo po řízení před správním soudem nižšího stupně.

45 Za těchto podmínek se Nejvyšší správní soud Slovenské republiky (Najvyšší správny súd Slovenskej republiky) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Musí být čl. 51 odst. 1 [Listiny] vykládán v tom smyslu, že členský stát uplatňuje právo Unie v případě, že podle vnitrostátního práva ukládá správní sankci za porušení povinnosti, pokud taková povinnost vyplývá z unijního práva a povinnost postihovat její porušení je uložena členským státům, jako je tomu v případě čl. 19 odst. 1 nařízení č. 3821/85 a čl. 41 odst. 1 nařízení č. 165/2014?

2) V případě kladné odpovědi na první otázku, musí být čl. 49 odst. 1 [Listiny] a v něm obsažená zásada zpětné účinnosti mírnějšího trestního zákona vykládány v tom smyslu, že se vztahují rovněž na ukládání sankcí za správní delikty, kde nejprve o vině a trestu nerozhoduje soudní orgán, ale správní orgán, a že se tato zásada následně vztahuje i na přezkum rozhodnutí tohoto správního orgánu správním soudem?

3) V případě kladné odpovědi na druhou otázku, musí být článek 49 [Listiny] a v něm obsažená zásada zpětné účinnosti mírnějšího trestního zákona vykládány v tom smyslu, že se vztahují na vnitrostátní správní řízení nebo soudní řízení bez ohledu na jeho fázi?

4) V případě záporné odpovědi na třetí první otázku, podle jakých kritérií se určí tato fáze? *In concreto* musí být článek 49 [Listiny] a v něm obsažená zásada zpětné účinnosti mírnějšího trestního zákona vykládány v tom smyslu, že se vztahují na správní soudní řízení o opravném prostředku, jakým je kasační stížnost, tedy že soud, jako je Nejvyšší správní soud Slovenské republiky [(Najvyšší správny súd Slovenskej republiky)], rozhodující v druhém a posledním stupni o této kasační stížnosti, má přihlédnout ke změně právní úpravy ve prospěch pachatele správního deliktu posuzovaného v základním řízení správním orgánem, a nikoli soudem, která nastala až poté, co bylo vydáno [soudem posledního stupně] a nabylo právní moci jím přezkoumávané rozhodnutí správního soudu nižšího stupně?“

K předběžným otázkám

K první otázce

46 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 51 odst. 1 Listiny vykládán v tom smyslu, že členský stát uplatňuje unijní právo ve smyslu tohoto ustanovení, pokud v souladu s čl. 19 odst. 1 nařízení č. 3821/85 a čl. 41 odst. 1 nařízení č. 165/2014 uloží řidiči vozidla správní sankci z důvodu, že tento řidič porušil povinnosti uložené těmito nařízeními.

47 Úvodem slovenská vláda tvrdí, že odpověď na tuto otázku je natolik zřejmá, že není nutné na ni odpovídat. Za předpokladu, že toto vyjádření má být považováno za zpochybnění přípustnosti uvedené otázky, stačí připomenout, že i když o odpovědi na předběžnou otázku nelze rozumně pochybovat, nestane se proto tato otázka nepřípustnou (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 1. prosince 2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, bod 65, a ze dne 11. května 2023, MOMTRADE RUSE, C-620/21, EU:C:2023:395, bod 38).

48 S ohledem na toto upřesnění z čl. 51 odst. 1 Listiny vyplývá, že její ustanovení jsou určena členským státům, výhradně pokud uplatňují právo Unie.

49 Základní práva zaručená v unijním právním řádu se proto uplatní ve všech situacích, které se řídí unijním právem, avšak nikoli mimo tyto situace (rozsudek ze dne 26. února 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, bod 19).

50 Z ustálené judikatury Soudního dvora navíc vyplývá, že členský stát uplatňuje právo Unie ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny, pokud plní závazek uvedený v unijním právním aktu, který spočívá ve stanovení sankcí za protiprávní jednání uvedená v tomto aktu [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 26. února 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, bod 27, a ze dne 19. října 2023, G. ST. T. (Přiměřenost trestu v případě porušování práv), C-655/21, EU:C:2023:791, bod 43].

51 Před nabytím účinnosti nařízení 2020/1054 ukládalo v projednávané věci jak nařízení č. 3821/85, které bylo použitelné ke dni přestupku, jehož se dopustil T. T., tak i nařízení č. 165/2014, bez možnosti výjimky povinnost, aby takové vozidlo, jako je vozidlo dotčené ve věci v původním řízení, bylo vybaveno tachografem, jakož i povinnost provádět u takového tachografu pravidelné kontroly. Kromě toho z čl. 19 odst. 1 nařízení č. 3821/85 a z čl. 41 odst. 1 nařízení č. 165/2014 vyplývá, že tato ustanovení ukládají členským státům povinnost stanovit za porušení těchto nařízení sankce.

52 Z toho vyplývá, že slovenské orgány tím, že přijaly § 38 odst. 1 písm. a) bod 1 zákona č. 462/2007 a uložily T. T. správní pokutu za to, že dne 4. listopadu 2015 řídil vozidlo pro přepravu betonu připraveného k lití, aniž dodržel povinnosti pravidelné kontroly tachografu, kterým mělo být toto vozidlo vybaveno, uplatnily unijní právo ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny.

53 Spor v původním řízení se však konkrétně týká možnosti uložit T. T. sankci za to, že se dopustil takového přestupku před nabytím účinnosti nařízení 2020/1054, když nyní jsou na základě tohoto nařízení ve spojení s § 2 odst. 2 zákona č. 461/2007 vozidla používaná pro dodávky betonu připraveného k lití ve slovenském právu vyňata z povinnosti být vybavena tachografem.

54 Za účelem poskytnutí úplné odpovědi předkládajícímu soudu je proto třeba ještě uvést, že rovněž slovenský zákonodárce prostřednictvím této změny relevantní vnitrostátní právní úpravy uplatnil unijní právo ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny.

55 Tento zákonodárce totiž využil možnosti, kterou mu přiznává čl. 3 odst. 2 nařízení č. 165/2014, vyjmout kategorie vozidel uvedené v čl. 13 odst. 1 nařízení č. 561/2006, které bylo doplněno nařízením 2020/1054, z povinnosti být vybavena tachografem.

56 Podle ustálené judikatury Soudního dvora přitom platí, že pokud členský stát přijme opatření v rámci výkonu diskreční nebo posuzovací pravomoci, která je nedílnou součástí režimu zavedeného aktem unijního práva, je třeba na něj nahlížet tak, že uplatňuje toto právo ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 13. června 2017, Florescu a další, C-258/14, EU:C:2017:448, bod 48, jakož i ze dne 29. července 2024, protectus, C-185/23, EU:C:2024:657, bod 59).

57 Spor v původním řízení se tedy týká vnitrostátní právní úpravy, kterou je uplatňováno unijní právo ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny, takže v rámci tohoto sporu musí být dodrženy požadavky vyplývající ze základních práv v ní zakotvených (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. října 2024, Real Madrid Club de Fútbol, C-633/22, EU:C:2024:843, bod 41 a citovaná judikatura).

58 Ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že čl. 51 odst. 1 Listiny musí být vykládán v tom smyslu, že členský stát uplatňuje unijní právo ve smyslu tohoto ustanovení, pokud jednak v souladu s čl. 19 odst. 1 nařízení č. 3821/85 a čl. 41 odst. 1 nařízení č. 165/2014 uloží řidiči vozidla správní sankci z důvodu, že tento řidič porušil povinnosti uložené těmito nařízeními, a jednak následně využije možnosti, kterou mu přiznává čl. 3 odst. 2 posledně uvedeného nařízení, osvobodit určitá silniční vozidla od takových povinností.

K druhé otázce

59 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 49 odst. 1 poslední věta Listiny vykládán v tom smyslu, že se může vztahovat na správní sankci, která byla uložena na základě pravidla, jež bylo po jejím uložení změněno způsobem, který je pro sankcionovanou osobu příznivější.

60 Úvodem je třeba zdůraznit, že čl. 49 odst. 1 poslední věta Listiny stanoví, že pokud poté, co byl trestný čin spáchán, stanoví zákon mírnější trest, uloží se tento mírnější trest.

61 Toto ustanovení tedy zakotvuje zásadu zpětného použití příznivějšího trestního zákona, která je rovněž zaručena v článku 7 EÚLP [v tomto smyslu viz rozsudek ESLP ze dne 17. září 2009, Scoppola v. Itálie, (č. 2) (CE:ECHR:2009:0917JUD001024903, bod 109).

K působnosti čl. 49 odst. 1 poslední věty Listiny

62 Z vysvětlení k Listině základních práv (Úř. věst. 2007, C 303, s. 17) k jejímu článku 49 vyplývá, že se toto ustanovení použije v oblasti trestního práva.

63 Jak přitom uvedl generální advokát v bodě 52 svého stanoviska, z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že pro posouzení trestní povahy sankce a zejména pro účely použití článku 49 Listiny jsou relevantní tři kritéria. Prvním je právní kvalifikace protiprávního jednání v rámci vnitrostátního práva, druhým samotná povaha protiprávního jednání a třetím míra přísnosti sankce, která dotčené osobě hrozí (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 5. června 2012, Bonda, C-489/10, EU:C:2012:319, bod 37, a ze dne 4. května 2023, Agenția Națională de Integritate, C-40/21, EU:C:2023:367, bod 34).

64 I když je na předkládajícím soudu, aby ve světle těchto kritérií posoudil, zda pokuta uložená T. T. má trestní povahu ve smyslu čl. 49 odst. 1 Listiny, může nicméně Soudní dvůr, rozhodující na základě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, podat upřesňující vysvětlení, jejichž účelem je poskytnout uvedenému soudu vodítko při jeho posuzování (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. května 2023, Agenția Națională de Integritate, C-40/21, EU:C:2023:367, bod 36).

65 Pokud jde nejprve o první kritérium týkající se právní kvalifikace protiprávního jednání v rámci vnitrostátního práva, z informací poskytnutých předkládajícím soudem vyplývá, že protiprávní jednání dotčené ve věci v původním řízení je podle slovenského práva považováno za správní delikt.

66 Článek 49 Listiny se však vztahuje, a to i v případě protiprávních jednání, která nejsou ve vnitrostátním právu kvalifikována jako „trestní“, na stíhání a sankce, o nichž je třeba mít za to, že mají trestněprávní povahu na základě dalších dvou kritérií uvedených v bodě 63 tohoto rozsudku [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 22. června 2021, Latvijas Republikas Saeima (Trestné body), C-439/19, EU:C:2021:504, bod 88, a ze dne 14. září 2023, Vinal, C-820/21, EU:C:2023:667, bod 49].

67 Co se týče druhého kritéria, které se týká samotné povahy protiprávního jednání, je třeba ověřit, zda dotčené opatření sleduje mimo jiné represivní účel, což je vlastní sankci trestní povahy ve smyslu článku 49 Listiny, přičemž pouhá okolnost, že sleduje i preventivní účel ji sama o sobě nemůže zbavit kvalifikace trestní sankce. Je totiž v samotné povaze trestních sankcí, že sledují jak represi, tak prevenci protiprávních jednání. Naproti tomu opatření, které se omezuje na nahrazení újmy způsobené předmětným protiprávním jednáním, trestní povahu nemá [rozsudky ze dne 22. června 2021, Latvijas Republikas Saeima (Trestné body), C-439/19, EU:C:2021:504, bod 89, a ze dne 14. září 2023, Vinal, C-820/21, EU:C:2023:667, bod 50].

68 V projednávané věci je podle všeho účelem správních pokut ukládaných za porušení povinností týkajících se vybavení určitých typů vozidel tachografem a jeho pravidelných kontrol jednak odrazovat od takových protiprávních jednání a jednak je postihovat, aniž mají za cíl nahradit újmu způsobenou těmito protiprávními jednáními.

69 Soudní dvůr již také judikoval, že skutečnost, že dotčené opatření se netýká veřejnosti obecně, ale zvláštní kategorie adresátů, kteří vzhledem k tomu, že vykonávají činnost zvláště upravenou unijním právem, jsou povinni splňovat podmínky vyžadované tímto právem, může naznačovat, že toto opatření nemá represivní účel, a přispět tak k prokázání, že uvedené opatření nemá trestní povahu, pokud se toto opatření omezuje na to, že jeho adresát je zbaven určitých zvláštních oprávnění, která mu byla přiznána tímto právem, z toho důvodu, že příslušný správní orgán usoudil, že podmínky pro přiznání těchto oprávnění již nejsou splněny (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. září 2023, Vinal, C-820/21, EU:C:2023:667, bod 53 a citovaná judikatura). Pokuta dotčená v původním řízení přitom zjevně takový cíl nemá.

70 A konečně stran třetího kritéria týkajícího se míry přísnosti hrozící sankce je nutno konstatovat, že tuto míru přísnosti je třeba posuzovat v závislosti na nejvyšším trestu stanoveném relevantními ustanoveními (rozsudek ze dne 20. prosince 2023, Vinal, C-820/21, EU:C:2023:667, bod 55 a citovaná judikatura).

71 V projednávané věci bylo na jednání uvedeno, že za takové protiprávní jednání, jakého se dopustil T. T., lze uložit správní pokutu v maximální výši 1 699 eur. Jak navíc zdůraznila slovenská vláda na tomto jednání, tato pokuta může být podle všeho spojena se zákazem řízení motorových vozidel na dobu dvou let. Je na předkládajícím soudu, aby ověřil, zda takové sankce jako celek mohou svědčit o dostatečné přísnosti k tomu, aby je bylo možné kvalifikovat jako represivní a tedy trestní povahy.

72 Je třeba rovněž zohlednit skutečnost, že používání tachografu, který neprošel kontrolou ve schválené dílně, představuje velmi závažné porušení ve smyslu bodu H.1 přílohy III směrnice 2006/22, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1057 ze dne 15. července 2020 (Úř. věst. 2020, L 249, s. 49). Článek 41 odst. 1 nařízení č. 165/2014 totiž vyžaduje, aby členské státy stanovily sankce, které jsou nejen účinné, přiměřené, odrazující a nediskriminační, ale jsou i v souladu s kategoriemi porušení stanovenými ve směrnici 2006/22.

73 Kdyby však měl uvedený soud po posouzení všech relevantních okolností za to, že tato pokuta nemá trestní povahu, a že se proto čl. 49 odst. 1 poslední věta Listiny na spor v původním řízení nepoužije, nevyžadovalo by v projednávané věci žádné pravidlo unijního práva, aby byla dodržena zásada *lex mitior*.

74 Konkrétně se předkládající soud nemůže opírat o obecnou zásadu unijního práva zakotvující zpětné použití mírnějšího trestu.

75 Je zajisté pravda, že Soudní dvůr zakotvil tuto zásadu již před vstupem Listiny v platnost, přičemž se opíral o ústavní tradice společné členským státům (rozsudek ze dne 3. května 2005, Berlusconi a další, C-387/02, C-391/02 a C-403/02, EU:C:2005:270, body 68 a 69). Jak však v podstatě uvedl generální advokát v bodě 67 svého stanoviska, neexistuje žádná společná ústavní tradice, která by mohla odůvodnit rozšíření zásady *lex mitior* na sankce, které nemají trestní povahu.

76 Tento závěr je potvrzen volbou autorů Listiny omezit působnost zásady příznivějšího trestního zákona, která je zaručena v jejím čl. 49 odst. 1 poslední větě, pouze na opatření spadající do oblasti trestního práva, jakož i skutečností, že rovněž působnost článku 7 EÚLP je omezena pouze na tato opatření.

77 Kromě toho skutečnost, že působnost obecné zásady zakotvující zpětné použití mírnějšího trestu je omezena na trestní oblast, není zpochybněna čl. 2 odst. 2 druhou větou nařízení č. 2988/95, podle kterého musí příslušné orgány použít zpětně na jednání představující nesrovnalost, která by mohla poškodit finanční zájmy Unie ve smyslu čl. 1 odst. 1 tohoto nařízení, pozdější změny ustanovení obsažených v odvětvové unijní právní úpravě, jimiž jsou zavedeny méně přísné správní sankce.

78 Je pravda, že toto ustanovení upravuje zpětné použití ustanovení unijního práva, která zmírňují přísnost režimu správních sankcí, aniž je jeho působnost omezena pouze na sankce trestní povahy.

79 Jak však zdůraznil generální advokát v bodě 70 svého stanoviska, okolnost, že unijní normotvůrce považoval za nezbytné rozšířit v čl. 2 odst. 2 nařízení č. 2988/95 obecnou zásadu unijního práva týkající se zpětného použití mírnějšího trestu na všechny správní sankce za nesrovnalosti, které mohou poškodit finanční zájmy Unie ve smyslu článku 1 tohoto nařízení, bez ohledu na to, zda mají trestní povahu či nikoli, svědčí právě o tom, že tato zásada se jako taková nemá vztahovat na sankce, které takovou povahu nemají.

K podmínkám použití čl. 49 odst. 1 poslední věty Listiny

80 Povinnost použít podle čl. 49 odst. 1 poslední věty Listiny zákon vydaný po spáchání trestného činu je podmíněna tím, že tento zákon „stanoví mírnější trest“.

81 Uplatnění tohoto ustanovení tedy předpokládá postupnou změnu právních režimů v čase a spočívá na konstatování, že tato změna odráží v rámci dotčeného právního řádu změnu postoje ve prospěch pachatele trestného činu buď ohledně trestní kvalifikace skutků, které mohou představovat trestný čin, nebo ohledně trestu, který se má za takový trestný čin uložit (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. července 2023, Lin, C-107/23/PPU, EU:C:2023:606, bod 107 a citovaná judikatura).

82 Kromě toho Evropský soud pro lidská práva již rozhodl, že článek 7 EÚLP nezaručuje zpětné použití změny právní úpravy příznivé pro pachatele trestného činu, pokud je jejím důvodem pouze změna skutkových okolností po spáchání tohoto trestného činu, a není tudíž relevantní pro posouzení trestného činu jako takového (ESLP, 18. října 2022, Morck Jensen v. Dánsko, CE:ECHR:2022:1018JUD006078519, bod 52).

83 V projednávané věci, jak bylo uvedeno v bodě 52 tohoto rozsudku, byla T. T. uložena sankce za to, že dne 4. listopadu 2015 řídil vozidlo používané pro dodávky betonu připraveného k lití, jehož tachograf nebyl podroben platné pravidelné kontrole.

84 V této souvislosti je nutno uvést, že čl. 3 odst. 2 nařízení č. 3821/85, který byl použitelný v době spáchání přestupku dotčeného ve věci v původním řízení, umožňoval před jeho zrušením nařízením č. 165/2014 členským státům vyjmout z působnosti tohoto nařízení vozidla uvedená v čl. 13 odst. 1 a 3 nařízení č. 561/2006. Stejnou možnost mají členské státy i nadále podle čl. 3 odst. 2 nařízení č. 165/2014, použitelného od 2. března 2016.

85 Nařízení 2020/1054 pak doplnilo do kategorií vozidel uvedených v čl. 13 odst. 1 nařízení č. 561/2006, tedy těch, pro které mohou členské státy přiznat výjimky, kategorii vozidel používaných pro dodávky betonu připraveného k lití a tato změna je platná od 20. srpna 2020.

86 Jak uvedl generální advokát v bodě 78 svého stanoviska, skutečnost, že nařízení 2020/1054 doplňuje tato vozidla k vozidlům již uvedeným v čl. 13 odst. 1 nařízení č. 561/2006, svědčí o změně postoje unijního normotvůrce k nutnosti uložit povinnost, aby uvedená vozidla, která jsou v zásadě používaná na dost krátké vzdálenosti, byla vybavena tachografem.

87 Taková změna se tedy liší od případů, v nichž Soudní dvůr v podstatě dospěl k závěru, že změna použitelné právní úpravy, i když je příznivá pro stíhanou nebo odsouzenou osobu, nemůže spadat do působnosti zásady *lex mitior* z důvodu, že nemá za následek změnu znaků skutkové podstaty trestného činu, ale představuje z hlediska tohoto trestného činu pouhou změnu skutkové situace nebo je odůvodněna výlučně novým ryze ekonomickým a odborným posouzením ze strany unijního normotvůrce, které nezpochybnilo protiprávnost předchozího jednání sankcionované osoby (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 6. října 2016, Paoletti a další, C-218/15, EU:C:2016:748, body 32 až 36, jakož i ze dne 7. srpna 2018, Clergeau a další, C-115/17, EU:C:2018:651, body 34 až 40).

88 Z toho vyplývá, že pravidla unijního práva upravující povinnost vybavit určitá vozidla tachografem a zajistit jeho pravidelnou kontrolu byla po přestupku, jehož se dopustil T. T., změněna tak, že mohla být pro něj příznivá, kdyby se slovenské orgány rozhodly v souladu s čl. 3 odst. 2 nařízení č. 165/2014 vyjmout tento typ vozidel z povinnosti být vybavena tachografem.

89 Ustanovení § 2 odst. 2 zákona č. 461/2007 přitom stanoví, že se na vozidla všech kategorií, které jsou uvedeny v čl. 13 odst. 1 nařízení č. 561/2006, nevztahuje povinnost být vybavena tachografem.

90 Slovenský zákonodárce se tedy, jak bylo uvedeno v bodě 55 tohoto rozsudku, zjevně rozhodl využít možnosti stanovené v čl. 3 odst. 2 nařízení č. 165/2014 a vyjmout přímo ze zákona všechny kategorie vozidel, které jsou uvedeny v čl. 13 odst. 1 nařízení č. 561/2006, z povinnosti být vybavena tachografem, a to ze stejných důvodů, které stanovil unijní normotvůrce.

91 Jak zdůraznila slovenská vláda v písemném vyjádření a na jednání, ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, tedy podle všeho vyplývá, že zrušení povinnosti, aby vozidla používaná pro dodávky betonu připraveného k lití byla vybavena tachografem, odráží ve slovenském právu změnu postoje slovenského zákonodárce ohledně záměru trestat takové skutky, jako je skutek vytýkaný T. T., což však musí ověřit předkládající soud.

92 Nakonec je třeba připomenout, že článek 49 Listiny obsahuje přinejmenším stejné záruky, jako jsou záruky zakotvené v článku 7 EÚLP, které musí být zohledněny na základě čl. 52 odst. 3 Listiny jakožto minimální úroveň ochrany (rozsudek ze dne 29. července 2024, Alchaster, C-202/24, EU:C:2024:649, bod 92 a citovaná judikatura). Soudní dvůr musí tudíž usilovat o to, aby jím podaný výklad v projednávané věci zajišťoval úroveň ochrany, která bude v souladu s úrovní, jež je zaručena článkem 7 EÚLP, jak jej vykládá Evropský soud pro lidská práva (rozsudek ze dne 10. listopadu 2022, DELTA STROY 2003, C-203/21, EU:C:2022:865, bod 44 a citovaná judikatura).

93 V této souvislosti je třeba uvést, že požadavky, kterým čl. 49 odst. 1 Listiny podřizuje případné použití zásady zpětné účinnosti příznivějšího trestního zákona, které vyplývají z bodu 81 tohoto rozsudku, zajišťují s ohledem na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva citovanou v bodě 82 tohoto rozsudku úroveň ochrany této zásady, která je v souladu s úrovní, jež je zaručena článkem 7 EÚLP, jak jej vykládá uvedený soud.

94 Ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že čl. 49 odst. 1 poslední věta Listiny musí být vykládán v tom smyslu, že se může vztahovat na správní sankci trestní povahy, která byla uložena na základě pravidla, jež bylo po jejím uložení změněno způsobem, který je pro sankcionovanou osobu příznivější, pokud tato změna odráží změnu postoje k trestněprávní kvalifikaci skutku spáchaného touto osobou nebo k trestu, který má být uložen.

Ke třetí a čtvrté otázce

95 Podstatou třetí a čtvrté otázky předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda čl. 49 odst. 1 poslední věta Listiny musí být vykládán v tom smyslu, že soud, který rozhoduje o kasační stížnosti proti soudnímu rozhodnutí, jímž byla zamítnuta žaloba podaná proti správní pokutě, která je trestní povahy a spadá do působnosti unijního práva, je povinen použít vnitrostátní právní úpravu, která je pro odsouzeného příznivější a nabyla účinnosti po vydání tohoto soudního rozhodnutí, bez ohledu na to, zda je toto rozhodnutí považováno ve vnitrostátním právu za pravomocné.

96 V první řadě je třeba připomenout, že Soudní dvůr již judikoval, že pravidlo zpětného použití příznivějšího trestního zákona uvedené v čl. 49 odst. 1 poslední větě Listiny se použije, dokud nedošlo k pravomocnému odsouzení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. října 2015, Delvigne, C-650/13, EU:C:2015:648, bod 56).

97 Toto pravidlo totiž znamená, že ode dne, od kterého bylo v dotyčném právním řádu shledáno, že již není nutné trestat nebo trestat tak přísně určité jednání, musí se taková změna posouzení použít okamžitě na všechna trestní řízení, která dosud nebyla ukončena pravomocným odsouzením.

98 Je nutno uvést, že tento výklad čl. 49 odst. 1 poslední věty Listiny neporušuje úroveň ochrany poskytovanou článkem 7 EÚLP. Podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva znamená totiž zásada zpětné účinnosti příznivějšího trestního zákona, která je zaručena v čl. 7 odst. 1

EÚLP, že pokud se trestní zákon platný v době spáchání trestného činu a pozdější trestní zákony přijaté před vydáním pravomocného rozsudku liší, musí soud použít ten zákon, jehož ustanovení jsou pro obžalovaného příznivější [viz rozsudek ESLP ze dne 17. září 2009, Scoppola v. Itálie, (č. 2) (CE:ECHR:2009:0917JUD001024903, bod 109).

99 Ve druhé řadě platí, že pravidla trestního řízení sice spadají do pravomoci členských států, pokud Unie nepřijala v této oblasti právní předpisy, avšak členské státy musí při výkonu této pravomoci dodržovat povinnosti, které pro ně vyplývají z unijního práva, včetně základních práv zakotvených Listinou (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 30. dubna 2024, Procura della Repubblica presso il Tribunale di Bolzano, C-178/22, EU:C:2024:371, bod 44).

100 Ačkoli pravomocný charakter odsuzujícího rozsudku musí být posuzován na základě práva členského státu, který jej vydal (obdobně viz rozsudek ze dne 5. června 2014, M, C-398/12, EU:C:2014:1057, bod 36), nic to nemění na tom, že tento pojem musí být pro účely použití čl. 49 odst. 1 poslední věty Listiny vykládán v celé Unii autonomně a jednotně, jelikož určuje rozsah práva zaručeného tímto ustanovením, a v důsledku toho rozsah povinností, které z něj vyplývají pro členské státy.

101 Z toho vyplývá, jak v podstatě zdůraznil generální advokát v bodě 99 svého stanoviska, že okolnost, že odsouzení je podle vnitrostátního práva považováno za pravomocné, není rozhodující pro použití čl. 49 odst. 1 poslední věty Listiny soudem, který rozhoduje o opravném prostředku proti tomuto odsuzujícímu rozsudku.

102 Odsuzující rozsudek totiž nemůže být považován za konečný pro účely čl. 49 odst. 1 poslední věty Listiny, pokud jej lze napadnout řádným opravným prostředkem, tedy jakýmkoli opravným prostředkem, který je součástí běžného průběhu řízení a jako takový představuje procesní postup, se kterým musí každý účastník řízení rozumně počítat (obdobně viz rozsudek ze dne 22. listopadu 1977, Industrial Diamond Supplies, 43/77, EU:C:1977:188, bod 37).

103 Tak je tomu v případě, kdy odsouzená osoba nebo orgán veřejné moci činný v trestním řízení mohou ve lhůtě stanovené zákonem a bez nutnosti odůvodňovat takové výjimečné okolnosti, jako je nezbytnost zajistit v zájmu zákona soudržnost judikatury, podat k soudu opravný prostředek za účelem zrušení nebo změny odsuzujícího rozsudku anebo uloženého trestu, a to bez ohledu na skutečnost, že takový opravný prostředek je ve vnitrostátním právu považován za mimořádný opravný prostředek, což je v projednávané věci podle informací poskytnutých předkládajícím soudem a uvedených v bodě 43 tohoto rozsudku případ ve slovenském právu. Dokud totiž neuplyne lhůta pro podání takového opravného prostředku nebo o něm nebude rozhodnuto, nelze rozhodnutí o tomto odsouzení a trestu považovat za rozhodnutí, kterým bylo s konečnou platností ukončeno trestní řízení pro účely použití čl. 49 odst. 1 poslední věty Listiny.

104 Kromě toho svědčí odkladný účinek podání opravného prostředku proti odsuzujícímu rozsudku, aniž je to přitom rozhodující, o tom, že se tento opravný prostředek týká rozhodnutí, které nelze pro účely použití uvedeného ustanovení kvalifikovat jako konečné.

105 Z toho vyplývá, že pokud lze za podmínek uvedených v bodě 103 tohoto rozsudku podat proti soudnímu rozhodnutí kasační stížnost, může se toto rozhodnutí stát konečným pro účely použití čl. 49 odst. 1 poslední věty Listiny až poté, co účastníci řízení tohoto opravného prostředku využili nebo nechali uplynout lhůtu pro podání takové kasační stížnosti, aniž ji podali.

106 Článek 49 odst. 1 poslední věta Listiny tedy znamená, že kasační soud je v zásadě povinen použít ve prospěch pachatele trestného činu, jehož postih spadá do oblasti uplatňování unijního práva, trestněprávní úpravu, která je pro tohoto pachatele příznivá, i když nabyla účinnosti po vydání soudního rozhodnutí, které je předmětem této kasační stížnosti.

107 Na tento závěr nemůže mít vliv okolnost, že rozhodnutí, které je napadeno kasační stížností, může být podle vnitrostátního práva zrušeno pouze v rozsahu, v němž je stiženo vadou legality nebo v němž je kasační soud povinen rozhodnout podle stavu existujícího ke dni vydání tohoto rozhodnutí. Jak totiž vyplývá z bodu 97 tohoto rozsudku, každý soud musí umožnit pachateli trestného činu využít trestního zákona, který je pro něj příznivější, dokud se jeho odsouzení nestane konečným.

108 V projednávané věci z předkládacího rozhodnutí jednak vyplývá, že T. T. podal k předkládajícímu soudu kasační stížnost ve lhůtě stanovené příslušnými vnitrostátními právními předpisy, aniž musel odůvodnit výjimečné okolnosti, a jednak že tento soud má přinejmenším možnost zrušit rozhodnutí Krajského soudu v Bratislavě (Krajský súd v Bratislave, Slovensko) ze dne 27. března 2019.

109 S výhradou ověření předkládajícím soudem nelze proto rozhodnutí Krajského soudu v Bratislavě (Krajský súd v Bratislave, Slovensko) ze dne 27. března 2019 považovat pro účely použití čl. 49 odst. 1 poslední věty Listiny za „konečné odsouzení“.

110 Z toho vyplývá, že kdyby měl předkládající soud za to, že správní pokuta, která byla uložena T. T., má trestní povahu, byl by povinen použít pro T. T. příznivější právní úpravu ve smyslu čl. 49 odst. 1 poslední věty Listiny, kterou představuje § 2 odst. 2 zákona č. 461/2007 ve spojení s nařízením 2020/1054, a to bez ohledu na skutečnost, že tato právní úprava nabyla účinnosti až poté, co Krajský soud v Bratislavě (Krajský súd v Bratislave) vydal rozhodnutí, které je podle vnitrostátního práva považováno za pravomocné. Tato povinnost není dotčena skutečností, že předkládající soud je podle tohoto práva povinen rozhodnout podle stavu existujícího ke dni, kdy bylo toto rozhodnutí vydáno.

111 V této souvislosti je nutno dodat, že není-li možné podat výklad vnitrostátního ustanovení, který by byl v souladu s požadavky unijního práva, zásada přednosti unijního práva vyžaduje, aby vnitrostátní soud, který má v rámci své pravomoci použít ustanovení unijního práva, upustil od použití jakéhokoli ustanovení vnitrostátního práva, které je v rozporu s ustanoveními unijního práva, která mají přímý účinek [rozsudky ze dne 24. června 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, body 58 a 61, a ze dne 20. února 2024, X (Neuvedení důvodů ukončení pracovní smlouvy), C-715/20, EU:C:2024:139, bod 72].

112 Článek 49 odst. 1 poslední věta Listiny je přitom formulován jasně a přesně a není vázán na žádnou podmínku, takže má přímý účinek.

113 Kdyby proto předkládající soud konstatoval, že mu jeho vnitrostátní právo neumožňuje uplatnit záruky vyplývající z čl. 49 odst. 1 poslední věty Listiny na spor, který projednává, a že toto právo nelze vykládat v souladu s unijním právem, byl by povinen v rámci svých pravomocí zajistit ochranu, která pro jednotlivce vyplývá z čl. 49 odst. 1 poslední věty Listiny, a zaručit plný účinek tohoto ustanovení tak, že v případě potřeby nepoužije jakékoli vnitrostátní ustanovení, které je s unijním právem v rozporu.

114 Ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že čl. 49 odst. 1 poslední věta Listiny musí být vykládán v tom smyslu, že soud, který rozhoduje o kasační stížnosti proti soudnímu rozhodnutí, jímž byla zamítnuta žaloba podaná proti správní pokutě, která je trestní povahy a spadá do působnosti unijního práva, je v zásadě povinen použít vnitrostátní právní úpravu, která je pro odsouzeného příznivější a nabyla účinnosti po vydání tohoto soudního rozhodnutí, bez ohledu na to, zda je toto rozhodnutí považováno ve vnitrostátním právu za pravomocné.

K nákladům řízení

115 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

1) **Článek 51 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie musí být vykládán v tom smyslu, že**

   členský stát uplatňuje unijní právo ve smyslu tohoto ustanovení, pokud jednak v souladu s čl. 19 odst. 1 nařízení Rady (EHS) č. 3821/85 ze dne 20. prosince 1985 o záznamovém zařízení v silniční dopravě ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 561/2006 ze dne 15. března 2006, a čl. 41 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 165/2014 ze dne 4. února 2014 o tachografech v silniční dopravě, o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 3821/85 o záznamovém zařízení v silniční dopravě a o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 561/2006 o harmonizaci některých předpisů v sociální oblasti týkajících se silniční dopravy uloží řidiči vozidla správní sankci z důvodu, že tento řidič porušil povinnosti uložené těmito nařízeními, a jednak následně využije možnosti, kterou mu přiznává čl. 3 odst. 2 posledně uvedeného nařízení, osvobodit určitá silniční vozidla od takových povinností.

2) **Článek 49 odst. 1 poslední věta Listiny základních práv Evropské unie musí být vykládán v tom smyslu, že**

   se může vztahovat na správní sankci trestní povahy, která byla uložena na základě pravidla, jež bylo po jejím uložení změněno způsobem, který je pro sankcionovanou osobu příznivější, pokud tato změna odráží změnu postoje k trestněprávní kvalifikaci skutku spáchaného touto osobou nebo k trestu, který má být uložen.

3) **Článek 49 odst. 1 poslední věta Listiny základních práv Evropské unie musí být vykládán v tom smyslu, že**

   soud, který rozhoduje o kasační stížnosti proti soudnímu rozhodnutí, jímž byla zamítnuta žaloba podaná proti správní pokutě, která je trestní povahy a spadá do působnosti unijního práva, je v zásadě povinen použít vnitrostátní právní úpravu, která je pro odsouzeného příznivější a nabyla účinnosti po vydání tohoto soudního rozhodnutí, bez ohledu na to, zda je toto rozhodnutí považováno ve vnitrostátním právu za pravomocné.

Podpisy